

۵۰۵

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1577

۵۰۵

۴

۲۴۹

سید

آموزش

(۲)

تراست قرآن

تجوید قرآن کریم

مؤلفان:

محمد رضا شهیدی پور، علی قاسمی

سرشناسه: شهیدی پور، محمدرضا، ۱۳۳۷.

عنوان: آموزش قرائت قرآن ۲

تجوید قرآن کریم

نام پدیدآور: محمدرضا شهیدی پور؛ علی قاسمی.

مشخصات نشر: قم، مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری: ۳۴۹ ص - عکس

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۵۵۰-۲۷-۴

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

موضوع: قرآن - قرائت - راهنمای آموزشی

موضوع: قرآن - تجوید - راهنمای آموزشی

موضوع: قرآن - قرائت - پرسشها و پاسخ‌ها

شناسه افزوده: قاسمی، علی، ۱۳۶۰، نویسنده همکار

شناسه افزوده: مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه

رده بندی کنگره: ۱۳۹۵ آ ۸۲ ش ۵ / ۷۴ BP

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۱۵۱/۷

شماره کتابشناسی: ۳۸۱۷۱۵

آموزش قرائت قرآن ۲

تجوید قرآن کریم

محمدرضا شهیدی پور

علی قاسمی

دفتر تدوین متون درسی

ناشر: مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه

نوبت چاپ: ششم، بهار ۱۳۹۸

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه

قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان

همه حقوق محفوظ است.

انتشارات: ۰۲۵-۳۷۷۴۸۳۸۳

دفتر تدوین متون درسی حوزه‌های علمیه:

۰۲۵ - ۳۲۹۱۰۹۷۰

WWW.TMD.IR

۱- از کلیه صاحب نظران، اساتید معزز و طلاب لرامی درخواست می‌شود

مارا از نظریات خود نسبت به کتب مرکز تدوین متون از طریق پست الکترونیک

الکترونیکی WWW.TMD.IR مطلع فرمایند.

۲- برای اطلاع از بوجه بندی کتاب به پایگاه الکترونیکی فوق مراجعه شود.

فهرست

فصل اول: مباحث آغازین

- ۲۱ درس اول: آداب انس با قرآن
۳۷ درس دوم: آشنایی با علم قرائت و تجوید
۵۱ درس سوم: ادای فصیح حرکات

فصل دوم: مخارج حروف

- ۶۱ درس چهارم: تمایز حروف (۱)
۷۵ درس پنجم: تمایز حروف (۲)
۸۵ درس ششم: تمایز حروف (۳)
۹۵ درس هفتم: تمایز حروف (۴)
۱۰۳ درس هشتم: تمایز حروف (۵)
۱۱۱ درس نهم: تمایز حروف (۶)
۱۲۱ درس دهم: مهارت افزایی در قرائت اذکار نماز

فصل سوم: صفات ذاتی حروف

- ۱۲۱ درس یازدهم: آشنایی با صفات ذاتی حروف (۱)
۱۲۳ درس دوازدهم: آشنایی با صفات ذاتی حروف (۲)

فصل چهارم: احکام حروف

- درس سیزدهم : تفخیم و ترقیق ۱۵۹
- درس چهاردهم : تفخیم و ترقیق (۲) ۱۷۱
- درس پانزدهم : تفخیم و ترقیق (۳) ۱۸۱
- درس شانزدهم : تفخیم و ترقیق (۴) ۱۸۹
- درس هفدهم : ادغام ۲۰۳
- درس هجدهم : احکام میم ساکن ۲۱۵
- درس نوزدهم : احکام نون ساکن و تنوین «۱» ۲۲۷
- درس بیستم : احکام نون ساکن و تنوین «۲» ۲۳۹
- درس بیست و یکم : احکام نون ساکن و تنوین «۳» ۲۵۱
- درس بیست و دوم : مائت غنّه ۲۶۷
- درس بیست و سوم : احکام مذ و قصر ۲۷۷
- درس بیست و چهارم : آشنایی با چند حکم تجویدی ۲۹۳

فصل پنجم: احکام وقف، وصل و ابتدا

- درس بیست و پنجم : احکام وقف، وصل و ابتدا (۱) ۳۰۷
- درس بیست و ششم : احکام وقف، وصل و ابتدا (۲) ۳۲۱
- درس بیست و هفتم : احکام وقف، وصل و ابتدا (۳) ۳۳۷

مقدمه دفتر

در طول تاریخ تشیّع، حوزه‌های علمیه متناسب با شرایط هر دوره، عهده‌دار فهم، تبلیغ و اجرای دین بوده و به نشر معارف اهل بیت (علیهم‌السلام) برای دل‌های مشتاق و تشنگان حقیقت اهتمام داشته‌اند. شکی نیست که دستیابی به این هدف، نیازمند تربیت نیروهای متخصص و کارآمد در نظام تعلیم و تربیت است. از آن جایی که «استاد»، «شاگرد» و «کتاب درسی» سه رکن مهم در هر نظام تعلیم و تربیت می‌باشند، برنامه‌ریزی متناسب با اهداف این نظام و نیازهای هر دوره، نیازمند وجود اساتید توانمند و متون درسی متناسب می‌باشد.

یکی از اقدامات قابل توجهی که در چند سال اخیر صورت گرفته بازنگری در برنامه آموزشی حوزه‌های علمیه می‌باشد. برنامه جدید از ویژگی‌های ممتازی از قبیل: «جامعیت نسبت به همه محتوای درسی، هدف محور بودن، اصلی شدن همه دروس و تدوین دروس در سه مرحله آشنایی، شناخت و تسلط بر خوردار است. با توجه به تغییرات عمده در سرفصل‌های آموزشی و محتوای آن، لازم است کتاب‌های متناسب با اهداف و سرفصل‌های جدید تدوین شود. بعد از تدوین سرفصل‌ها، تدوین متون درسی در راستای تحقق این هدف در برنامه جدید آموزشی، تلاش کرده تا برای دوره تحصیل طلاب، میراث گذشتگان را روشمند مورد بازخوانی قرار دهد و بعد از گردآوری و طبقه‌بندی موضوعات مهم در علوم مختلف، هریک از این علوم را در مراحل مدوّن آموزشی به شکل کتاب‌های به هم پیوسته درسی تنظیم کند تا حلقه‌های به هم پیوسته این کتاب‌ها بتوانند زمینه را برای رشد علمی طلاب و در نهایت اشراق علمی بردانش تخصصی آنان فراهم سازند؛ بدین منظور، آموزش هر دانش در چهار مرحله طّراحی شده که در برنامه جدید دانش‌های مختلف به تناسب از یک تا سه مرحله آموزش داده می‌شود و مرحله اوّل آن آشنایی نام دارد. این مراحل، هریک شاخصه‌هایی مخصوص به خود دارند و کتاب حاضر به آشنایی با روان‌خوانی اختصاص یافته است.

امید است طّالّاب عزیز با بهره‌گیری از تدریس و راهنمایی‌های اساتید خود بتوانند از کتاب‌های برنامه جدید بهره لازم را در رشد و بالندگی علمی و تربیتی خود و ترویج معارف دینی ببرند.

بر خود لازم می‌دانیم از حجت الاسلام والمسلمین محمدرضا شهیدی پور مؤلف محترم که حاصل سال‌ها تجربه تدریس و پژوهش خود را در تدوین این کتاب، به کار بردند و از حجت الاسلام والمسلمین علی قاسمی که در تدوین این اثر همکاری نموده‌اند، کمال قدردانی و امتنان را داشته باشیم.

دفتر تدوین متون درسی حوزه‌های علمیه

مقدمه مؤلفان

بسم الله الرحمن الرحيم

قرآن کریم معتبرترین منبع معارف الهی است که از جانب خدای سبحان بر پیامبر خاتم صلی الله علیه و آله نازل گشت. رسالت این کتاب شریف، رهایی انسان از تاریکی های جهل و نادانی و رساندن او به نور معرفت و بندگی خداوند است «کتاب انزلناه الیک لتخرج الناس من الظلمات الی النور یاذن ربهم الی صراط العزیز الحمید»؛ (این قرآن) کتابی است که آن را به سوی توفرو فرستادیم تا مردم (جهان) را به خواست و توفیق پروردگارشان از تاریکی ها (انحرافات عقاید و اخلاق و اعمال) به سوی نور (هدایت الهی) بیرون آوری و به راه آن (خدای) صاحب اقتدار و ستوده خصال راه نمایی.»

قرآن را می باید درمان درد های امروزین و هر روزین دانست؛ به آن رو آورد و از آن شفای جان و جهان طلبید؛ بر تلاوت و انس، فهم و تدبیر، جستجو و کاوش در آیات ملکوتی آن همت گمارد و از ذره ذره ی مائده ی الهی، درمان هزاران درد را جست «وَنَزَّلَ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ»؛ و از قرآن آنچه را که برای مؤمنین شفا و رحمت است فرو می فرستیم.»

امیرالمؤمنین علیه السلام با اشاره به اثرات تربیتی انس با قرآن و در وصف این کتاب فرموده اند: «وَعَلَّمُوا أَنَّ هَذَا الْقُرْآنَ هُوَ النَّاصِحُ الَّذِي لَا يَغْشَى وَاعْلَمُوا الَّذِي لَا يُضِلُّ وَالْمُحَدِّثُ الَّذِي لَا يَكْذِبُ وَمَا جَالَسَ هَذَا الْقُرْآنَ أَحَدٌ إِلَّا قَامَ عَنْهُ بِزِيَادَةٍ، نُقْصَانٍ زِيَادَةٍ فِي هُدًى أَوْ نُقْصَانٍ مِنْ عَمًى»؛ بدانید که این قرآن مشاوری است که خیانت نمی ورد و راهنمایی است که گمراه نمی کند و گوینده ای است که دروغ نمی گوید. هیچ کس با این قرآن نشست مگر اینکه با افزایش یا کاهش از نزد آن برخاست؛ افزایش در هدایت یا کاهش در کوری و گمراهی.»

انس با قرآن و بهره مندی از معارف آن دارای مراحل و مراتب گوناگونی است؛ هر کس به قدر دانش، فهم، معرفت و همت خویش می تواند ظرف وجودی خود را بیاراید و با فاصله گرفتن از

۱. ابراهیم/۱.

۲. اسراء/۸۲.

۳. نهج البلاغة (نسخه ی صبحی صالح)؛ خطبه ی ۱۷۶.

حصار ماده به ملکوتیان نزدیک گشته و با آنان هم‌رتبه و هم‌نوا گردد؛ با این همه، گام نخست و لازم برای همگان، آشنایی با متن قرآن و انس با الفاظ نورانی آن است؛ چنانکه در سخنان مقام معظم رهبری حضرت آیت الله العظمی امام خامنه‌ای -مدّ ظله العالی- این گونه آمده است: «قدم اول برای عمل کامل به قرآن، آشنایی با متن قرآن است.»^۱

دانش تجوید از اصیل‌ترین دانش‌های حوزه‌ی علوم قرآنی است که رسالت آن آموختن صحیح خواندن قرآن و تلاوت زیبای کلام الهی است. به کارگیری قواعد این علم موجب در امان ماندن معانی و مفاهیم کلام الهی از تغییر و فساد گشته و باعث قرائت موزون و آهنگین و دلنشین قرآن می‌گردد.

از آنجا که پیامبر اعظم (ص) فصیح‌ترین مردم در سخن گفتن و قرائت قرآن بوده‌اند، قرآن کریم را در کمال زیبایی و فصاحت می‌خوانده‌اند و به دیگران نیز به همین شیوه آموزش داده‌اند. از همین رو پیروان خویش را سفارش کرده‌اند که «اقْرَءُوا الْقُرْآنَ بِالْحَنِّ الْعَرَبِ وَأَصَوَاتِهَا»؛ قرآن را با لحن‌ها و آوازهای عربی بخوانید.» افزون بر سخن نبی خاتم (ص)، امام صادق (ع) نیز می‌فرماید: «أَعَرِبَ الْقُرْآنَ فَانْهَ عَرَبِيٌّ»؛ قرآن را فصیح و با لحن عربی بخوانید؛ زیرا قرآن به زبان عربی است.» مرحوم علامه‌ی مجلسی (ع) ذیل این حدیث می‌نگارد: «... یعنی محسنات قرائت مانند تفخیم و ترقیق و ادغام و حیزهای دیگر را در قرائت روشن و آشکار سازید.»^۲

در این میان، طلاب و دانش‌پژوهان حوزه‌های علمیه از جایگاه ویژه‌ای برخوردارند؛ چرا که درک صحیح معارف دین و تبلیغ و ترویج نیکوی آن از جمله وظایف مهم آنها است. در این مسیر از آنان انتظار می‌رود علاوه بر برخورداری از فضل علمی و فهم عمیق و ژرف از آیات الهی بتوانند آن را صحیح و دقیق و زیبا بخوانند و افزون بر آن بتوانند به نیکویی و زیبایی آن را تعلیم دهند. سیره‌ی پیامبر رحمت حضرت محمد مصطفی (ص) در اعزام مبلغان دین و تعلیم قرآن توسط آنان گویای این حقیقت است.

۱. سایت دفتر مقام معظم رهبری khamenei.ir

۲. کلینی، الکافی (ط - الإسلامية)، ج ۲، باب تَرْتِيلُ الْقُرْآنِ بِالصَّوْتِ الْحَسَنِ، ص ۶۱۴.

۳. همان، ص ۶۱۵.

۴. مجلسی، محمد باقر، مرآة العقول فی شرح أخبار آل الرسول؛ ج ۱۲، ص ۵۰۱، تهران: دار الکتب الإسلامية، چاپ دوم، ۴۰۴۱ ق.

اگر آموختن تمامی دانش تجوید جزء واجبات نباشد، بخشی از آن در واجبات و بخشی در آداب تلاوت و مستحبات می‌گنجد. از این رو تک‌تک افراد جامعه‌ی اسلامی برای انس با قرآن می‌بایست به یادگیری تجوید اعتنا کنند؛ آن را بیاموزند و در تلاوت قرآن و نماز به کار گیرند. مقام معظم رهبری حضرت آیت الله العظمی امام خامنه‌ای - دام ظلّه العالی - در این خصوص می‌فرماید: «آداب تجویدی قرآن لازم است. خیال نکنید که اینها حرف مفت یا الکی است. اگر چه این آداب، علم قرآن نیست؛ اما به هر حال یکی از دانش‌های مربوط به قرآن است. قرآن را صحیح، تجویدی با رعایت وقوف با رعایت مخارج حروف و با رعایت بعضی از آداب لازم - مثل احفاها، ادغام‌ها، اظهارها و صفات حروف را به نحو خودش رعایت کردن - بخوانند.»^۱ با عنایت به باور این ضرورت، تمرین و ممارست بر تلاوت صحیح و زیبایی قرآن در صدر آموزش‌های آغازین طلاب و ریزی که به تازگی در محیط نورانی حوزه قدم نهاده‌اند، قرار گرفته است. بدین منظور دو کتاب (قرائت ۱ و ۲) در محورهای روان‌خوانی و تجوید پیش‌بینی شده است و کتاب پیش‌رو شهنشاه دار تعلیم دانش و مهارت تجوید قرآن کریم است. برای آشنایی مخاطبان گرامی با قرائت تهیه و تدوین کتاب، اصول حاکم بر نظام آموزشی ارائه شده و چگونگی تعلیم و تعلم آن نکات تقدیم می‌شود.

مهم‌ترین ویژگی‌های این اثر

۱. پرداختن بیش از نیاز به مطالب تئوری و غفلت از بُعد مهارتی قرائت قرآن یکی از آسیب‌هایی است که در تألیف کتاب‌های تجوید باید از آن پرهیز نمود. با نگاهی به کتاب حاضر درمی‌یابید از همان جلسه‌ی نخست، فرایند ارتقاء مهارت در قرائت قرآن آغاز می‌شود و به جای پرداختن به مطالب نظری انبوه که تأثیری در قرائت ندارد، به سراغ خود قرآن رفته، دانش‌پژوهان را عملاً با قرائت قرآن آشنا می‌نماییم؛ به سان افرادی که عملاً فن ماهیگیری را می‌آموزند. نگاه ما به مطالب نظری هم در اندازه‌ی نیاز و به عنوان مقدمه‌ای برای قرائت زیبا و محسوس است؛ سنخ دانش قرائت قرآن با برخی علوم دیگر متفاوت است؛ در اینجا با دانشی سروکار داریم که غایت اصلی و ثمره‌ی آن، توانمندی در تلاوت قرآن است. بنابراین انتظار ذکر انبوه قواعد بدون تسلط بر تلاوت، برای اهل فن پذیرفتنی نیست.

۱. نگرش‌های موضوعی ۱، حوزه و روحانیت در آئینه‌ی رهنمودهای مقام معظم رهبری، ص ۳۱۷ و ۳۱۸.

افزون بر آن در سیاست‌گذاری هوشمندانه‌ی مرکز تدوین متون درسی حوزه، مراحل آموزش به چهار مرتبه‌ی «آشنایی، شناخت، تسلط و اشراف» تقسیم شده و رسالت کتاب حاضر مرحله‌ی آشنایی با علم تجوید تعیین شده است؛ بنابراین مطابق رسالت تعیین‌شده، پرداختن به اصطلاحات و مطالب علمی سطوح بالاتر غیرمقبول و خطا است؛ از همین رو تلاش بر این بوده که از بیان نکات غیرلازم خودداری نموده تا فرصت کافی برای تمرین عملی و ارتقاء مهارت در جلسات آموزشی باقی بماند.

۲. رعایت تناسب میزان مطالب ارائه شده در کتاب با مدت زمانی است که برای این درس در برنامه‌ی مصوب درسی حوزه پیش‌بینی شده است.

۳. با برنامه‌ریزی انجام شده در متن پیش‌رو از ابتدا تا انتهای فرایند آموزش، بیش از چهار جزء قرآن سطر به سطر و جمله به جمله قرائت شده، متناسب با نیاز نکات و قواعد ضروری بیان می‌شود.

۴. بر اساس معیارهای به‌روز در تدوین متون درسی، برای مدیریت یادگیری و تسهیل آن در هر درس بخش‌های «اهداف، پیش‌سازمان‌ده، اصل مطالب درسی، تمرین‌های عملی و مهارتی، بیشتر بدانیم، پرسش و تمرین» جای گرفته است.

مخاطبان این کتاب

مخاطبان این کتاب افرادی هستند که با صحیح‌خوانی و روان‌خوانی قرآن آشنا هستند و دانش و مهارت آنان در حد کتاب «آموزش قرائت یک» است.

اهداف کلی مورد انتظار

انتظار می‌رود دانش‌پژوهان عزیز در پایان دوره‌ی آموزشی:

۱. با قواعد تجوید و زیباخوانی قرآن در حد مرحله یک (مرحله آشنایی) آشنا شده، بتوانند آنها را به اختصار توضیح دهند.

۲. آیات سوره‌های «یس» تا «ق» را با رعایت فصاحت در ادای حرکات و تلفظ حروف و صفات اصلی و فرعی و احکام تجویدی که در کتاب بیان شده صحیح، روان و مجود قرائت نمایند؛

۳. با برخی از مهم‌ترین آداب تلاوت قرآن آشنا شده و هنگام تلاوت قرآن، آگاهانه آنها را به کار بندند؛

۴. با رعایت تلفظ صحیح حروف ده‌گانه و برخی صفات و احکام حروف، به قرائت صحیح و زیبایی نماز مهارت یابند؛

۵. توانایی و باور قرائت صحیح، زیبا و مجود کل قرآن را به دست آورده، نسبت به انس دائمی و تلاوت منظم روزانه و یادگیری مراحل بالاتر انس با قرآن اشتیاق نشان دهند.

سخنی با مربیان گرامی

۱. برای موفقیت در فرایند آموزش نیازمند توجه جدی به مهارت‌آموزی و پرداختن به تمرینات کتاب هستیم. از همین رو خواهشمند است با توجه به شیوه‌ی صحیح آموزش از پرداختن بیش از نیاز به مطالب تئوری و نظری پرهیز نموده، اساس کار را بر تمرین عملی و مهارت‌افزایی در تلاوت بنهارید.

۲. پس از بیان قاعده‌ی تجوید در هر درس به صورت کوتاه و رسا با انجام تمرین‌های عملی تلاش کنید، فراگیران به مهارت کافی در اجرای قواعد دست یابند. هدف اصلی در هر درس رسیدن به مهارت قرائت فصیح کلمات و عبارت‌های قرآنی به ویژه سوره با رعایت قاعده‌ی جدید و قواعد درس‌های پیشین آن است.

۳. در ابتدای هر جلسه، تمرین‌های عملی درس قبل را با شیوه‌های مناسب مورد ارزیابی قرار داده، قرائت فراگیران را نقد نمایید؛ ارائه‌ی راهکارهای عملی مناسب در تصحیح قرائت فراگیران و دستیابی آنان به تلاوت فصیح بسیار مؤثر است.

۴. پس از تدریس و تبیین قاعده، تمرینات کتاب را قرائت نموده و از فراگیران بخواهید پس از شما به دقت تکرار نموده، تلاش کنند اجرای فصیح قاعده را فراگیرند سپس در قالب مثال، قرائت آنان را ارزیابی نموده و آنان را یاری نمایید تا به قرائت فصیح و اجرای صحیح قاعده‌ی جدید دست یابند. پس از اطمینان از یادگیری نحوه‌ی ادای فصیح و کامل قاعده و اجرای درست آن توسط فراگیران، تمرینات عملی را ادامه داده، سعی کنید به صورت سیستمی مهارت اجرای قاعده برای دانش‌پژوهان ایجاد شود.

۵. در هر جلسه مروری کوتاه بر مطالب چند جلسه‌ی قبل داشته و به صورت مختصر به تمرین عملی آن درس‌ها بپردازید.

۶. لوح فشرده‌ی آموزشی کتاب را در اختیار فراگیران قرار داده، آنان را تشویق کنید تا با استفاده از آن به تمرین بپردازند.

۷. از انگیزه بخشی و تشویق لفظی مناسب و به موقع فراگیران هنگام قرائت قرآن به ویژه در زمان های تلاش و ارتقاء غفلت نورزیم.

۸. درس را به صورت ساده و آسان بیان کنید و از گفتن مطالب اضافه ای که تناسبی با این سطح آموزشی نداشته و یا تأثیری در قرائت فصیح ندارد، به شدت پرهیز نماییم.

۹. فراگیران برای کسب مهارت در قرائت مجوّذ به فرصت کافی نیاز دارند. این فرصت را با توجه به استعداد های متفاوت آنها در اختیارشان بگذارید. انتظار نداشته باشید که همه در یک زمان به مهارت مورد نظر دست یابند.

۱۰. پس از خواندن هر تمرین به صورت «کیفی - توصیفی» قرائت آنان را ارزیابی نمایید. تلاش کنید از این شیوه به عنوان ابزاری تشویقی بهره گرفته و انگیزه ی آنان را برای فراگیری و تمرین افزایش دهید.

۱۱. دانش پژوهان را تشویق کنید، هر روز تمرین های عملی درس را مباحثه نموده، به نقد تلاوت یکدیگر بپردازند و نتیجه ی آن را به استحضار شما برسانند.

۱۲. یکی از درس ها به آموزش قرائت تصحیح اذکار، نماز اختصاص یافته است. اهتمام کافی به آموزش و تمرین این درس و بهره مندی از پاداش الهی این عمل، توفیقی الهی برای شما مری گرامی است.

۱۳. ارزیابی این درس باید به صورت عملی و مهارتی از اذکار نماز و سوره های تدریس شده صورت گیرد.

۱۴. مطالب مربوط به بخش «بیشتر بدانیم»، صرفاً برای افزایش دانش مخاطبان بوده و مطالعه ی آن اختیاری است.

۱۵. کتاب برای حدود ۳۲ جلسه ی آموزشی که بخشی از آن به تجوید نظری و بخش عمده ی آن به تجوید عملی و تصحیح قرائت فراگیران اختصاص می یابد، تنظیم شده است. البته جلسات نظری و تئوری باید توأم با یکدیگر باشد نه جدای از هم.

۱۶. در پایان دوره، فراگیران را تشویق کنید برای خود، تلاوت دوره ای منظم قرار داده و مراحل بالاتر انس، فهم و عمل به قرآن را بیوند.

به امید اینکه خدای سبحان تلاش های شما عزیزان در اعتلای فرهنگ قرآن و اهل بیت (علیهم السلام) را بپذیرد و خدمت به قرآن را باقیات صالحات قرار دهد.

اهل بیت علیهم السلام به عنوان بندگان برگزیده و هدایت یافته‌ی خدای متعال و هدایتگران بشریت علاوه بر اینکه خود قرآن مجسم بودند و همه‌ی باورها و کردار آنان مطابق آن بود، آیات آن را نیز در نهایت زیبایی تلاوت می نمودند؛ به گونه‌ای که همواره شنوندگان مجذوب تلاوت آنان می گشتند و این ابزار نیکی بود برای دعوت مردم به بندگی خداوند و هدایت آنان. تأسی بکلیک پیروان اهل بیت علیهم السلام به ویژه شاگردان مکتب آنان امری است بایسته و نیکو.

امام صادق علیه السلام فرمود: «... مَعَاشِرَ الشَّيْعَةِ كُونُوا لَنَا زَيْنًا...! ای گروه شیعیان! برای ما اهل بیت زینت باشید...». بی تردید یکی از مصادیق زینت بودن برای اهل بیت علیهم السلام توانایی تلاوت زیبای قرآن در کنار فهم و عمل به قرآن است. ضمن تبریک به شما عزیزان برای قدم نهادن در این طریق نورانی، نکاتی را برای موفقیّت شما در این مسیر مبارک یادآور می شویم:

۱. هدف اصلی در این کتاب ایجاد و تقویت مهارت عملی شما در قرائت قرآن است. برای تحقق این امر لازم است تمرین های عملی و مهارتی درس را در فاصله‌ی میان هر جلسه‌ی آموزشی تا جلسه‌ی بعد به صورت کامل و دقیق انجام دهید. چرا که تجوید دارای دو بخش نظری و عملی است و تنها با مطالعه‌ی کتاب های تجوید نمی توان به نتیجه‌ی کافی و لازم دست یافت. بلکه لازم است دانش پژوهان محترم در محضر یکی از استادان علم تجوید که علاوه بر اطلاع از مطالب تئوری تجوید، قادر است قاعده ها را در نهایت فصاحت و استواری اجرا نماید به یادگیری بپردازند.

۲. پس از آموختن هر قاعده و آشنایی با نحوه‌ی اجرای آن باید از تکرار و تمرین کافی و مناسب غفلت نورزید؛ تکرار و تمرین باید آن قدر ادامه یابد تا مهارت اجرای آن قاعده به حد ملکه برسد. بدین معنا که حتی در صورت عدم توجه در قرائت، آن قاعده را اجرا نماید.

۳. تلاش کنید تمرین های عملی درس را هر روز برای یکی از دوستان خود قرائت نموده و با توجه به نکاتی که فرا گرفته اید به نقد یکدیگر بپردازید.

۴. تمامی همت خود را به کار گیرید تا بتوانید با تمرین کافی از سوره‌ی «یس» تا «ق» را صحیح، روان و با رعایت قواعد تجوید بخوانید. این عمل مقدمه‌ی خوبی است برای تسلط بر قرائت مجود کل قرآن.

۵. لوح فشرده‌ی آموزش کتاب را تهیه نموده و برای ارتقاء علمی و مهارتی خود از آن بهره گیرید.

۶. از استماع تلاوت استادان برجسته غفلت نورزید. از طریق استماع و انس با تلاوت‌های زیبای قرآن رفته‌رفته شاهد رشد کیفیت قرائت خویش و ارتقاء و زیبایی افزون‌تر آن خواهید بود. پس از آموختن هر قاعده‌ی جدید با دقت و توجه بر روی قاعده، نحوه‌ی قرائت صحیح آن را در آیات استماع کرده و سپس به تکرار و تمرین آن بپردازید.

۷. مهارت در اجرای قواعد تجویدی زیبایی و جذابیت تلاوت شما را مضاعف می‌نماید. پس در فراگیری آن کوشا باشید. تأکید می‌گردد که تمرین در صورتی مؤثر است که تک‌تک قاعده‌ها به صورت جداگانه در فرصت زمانی آموختن هر درس تا جلسه‌ی بعدی کلاس به خوبی تمرین شود.

۸. تلاش کنید همواره به‌عنوان، آیاتی از قرآن را تلاوت نموده و در آن تدبر نمایید. این کار مقدمه‌ی نیکی است برای فهم و عمل به قرآن. در ادامه اهتمام به فراگیری ترجمه‌ی کل قرآن، خواندن یک دور تفسیر مختصر سپس تفاسیر مفصل‌تر مقدمه‌ای است نیک، برای ورود شما به مباحث تخصصی تفسیر و علوم قرآن. عزت و سعادت شما را از ایزد مئتان مسألت نمودیم. آرزو می‌کنیم همواره در پناه قرآن صامت و ناطق و بهره‌مند از برکاتشان باشید.

سیاس

در پایان بر خود لازم می‌دانیم از زحمات همه‌ی عزیزانی که ما را در تهیه‌ی این اثر یاری نموده‌اند به خصوص اعضاء محترم کارگروه تخصصی قرائت حوزه‌های علمیه به ویژه جناب حجت الاسلام استاد روح‌الله راسل که در مراحل مختلف تصویب سرفصل‌ها و سیاست‌گذاری و تعیین اصول حاکم بر تدوین متحمل زحماتی شده‌اند تشکر و قدردانی نمائیم. همچنین از دست‌اندرکاران مرکز تدوین متون به ویژه جناب حجت الاسلام والمسلمین دکتر سید حمید جزایری که با راهنمایی خود بر غنای این اثر افزودند و نیز جناب حجت الاسلام آقای حق‌شناس که در تدوین آموزشی این اثر ما را یاری کردند سپاس‌گزاری نموده، دوام توفیق و عزت آنان را از خدای متعال خواستاریم.

امید است خدای کریم این اثر کمترین را پذیرفته و آن را موجب ترویج فرهنگ انس با قرآن و گزاره‌های هدایت‌آفرین آن و ذخیره‌ای برای روز فقر و نیازمندی همه‌ی دست‌اندرکاران تهیه، متعلمان و متریبان آن قرار دهد. صمیمانه پذیرای نظرها و پیشنهادهای ارزشمند استادان و صاحب‌نظران گرامی خواهیم بود.

تأیستان ۱۳۹۷

قم مقدس

مؤلفان